

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite
Asiantuntijapyyntö 6.9.2017

Asia

Asiantuntijalausunto: HE 80/2017 vp, hallituksen esitys eduskunnalle kausityölaiksi, ICT-laiksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten (ns. kausityölaki) ja laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (ns. ICT-laki). Laeilla pantaisiin täytäntöön direktiivit kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

Kausityölaki

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työsuhteessa tehtävää kausityötä varten työntekijä tarvitsisi kausityöluvan. Kun kausityöntekijä on viisumivollisen maan kansalainen ja kausityö kestää enintään 90 päivää, kausityönteko tapahtuisi viisumilla. Viisumihakemuksen kausityötä varten ottaisi vastaan, käsitelisi ja ratkaisisi Suomen edustusto ulkomailla kausityölain, ulkomaalaislain ja viisumisäännösten (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 810/2009) säännösten mukaisesti.

Kun viisuminhakija on viisumivapaan maan kansalainen ja kyse on enintään 90 päivää kestävästä kausityöstä, lupa-asian käsitelisi ja ratkaisisi Maahanmuuttovirasto. Niin ikään yli 90 päivää kestävä kausityöntekoa varten kausityölupahakemuksen käsitelisi ja ratkaisisi Maahanmuuttovirasto.

Ulkoasiainministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun ja toteaa, että sen sisäministeriölle valmisteluvaiheessa antamat kommentit on pitkälti otettu huomioon. Nykytilassa viisumivollisista maista kausityöhön enintään 90 päiväksi saapuvat työntekijät ovat voineet saapua maahan viisumilla, koska nyt esityksessä kumottavaksi ehdotettava ulko-

maalaislain 79 § 1 momentin 4 kohta on mahdollistanut tiettyjen lainkohdassa mainittujen töiden, kuten marjanpoiminnan, ilman oleskelulupaa.

Suomeen saapuu vuosittain viisumilla myös tuhansia luonnonmarjanpoimijoita, joita tämä hallituksen esitys ei kuitenkaan koske. Ulkomaalaisten luonnonmarjanpoimijoiden toiminta perustuu suomalaiseen jokamiehenoikeuteen. Tätä luonnonmarjojen poimintaa säädellään työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoasiainministeriön sekä yritysten välisellä aiesopimuksella. Aiesopimuksessa määritellään viisumivelvollisten maiden kansalaisten luonnontuotteiden poimintaan liittyvät toimintatavat ja minimivaatimukset. Ulkoasiainministeriö katsoo, että tulevaisuudessa myös luonnonmarjanpoiminta tulisi saattaa ehdotetun kausityölain soveltamisalaan kuuluvaksi. Tämä olisi tarpeen sekä marjanpoimijoiden että marjayritysten aseman selkeyttämiseksi ja ei toivottujen ilmiöiden kitkemiseksi luonnonmarjapoiminnasta (esim. ihmiskauppa, välitystoiminta). Kausityölain soveltaminen edistäisi osaltaan hallittua maahantuloa.

Ulkoasiainministeriö katsoo, että esityksen mukainen kausityöntekijöiden työsuhteisuus ja esityksen mukainen kausityönteon luvanvaraisuus tekee maahantuloprosessista osaltaan raskaamman, mutta toisaalta myös työntekijöiden kannalta turvatumman. Kausityölaki tekisi kausityöntekijöiden maahantulosta hallitumpaa.

Huomioita

Kausityölain 9 §:ssä säädettäisiin hakemuksen jättämisestä. Jos kausityöntekijä tarvitsee maahan saapuakseen viisumin enintään 90 päivää kestävää kausityöntekoa varten, hakemus jätetään Suomen edustustolle. Yhä laajenevan käytännön mukaisesti viisumihakemukset ottaa edustuston luukuun vastaan ulkoinen palveluntarjoaja viisumisäännösten 43 artiklan mukaisesti. Lakiesityksen 9 §:n perusteluista jää epäselväksi asianmukaisen kausityöhön oikeuttavan luvan hakeminen silloin, kun ulkomaalaisella on jo voimassaoleva, pitkäaikainen Schengen-monikertaviisumi. Ulkoasiainministeriön tulkinta lakitekstin sanamuodosta on, että tällaisiin henkilöihin tulisi soveltaa lakiesityksen 9 § 1 momenttia.

Kausityölain 15 §:ssä säädettäisiin kausityöhön oikeuttavan luvan peruuttamisesta. Ulkoasiainministeriö haluaisi täsmentää pykälän 2 momenttia siltä osin, että kun Suomen edustusto peruuttaa kausityöhön oikeuttavan luvan, se samalla kumoaa tai mitätöi kausityöhön myönnetyn viisumin viisumisäännösten mukaisesti.

Kausityölain 23 §:ssä säädettäisiin valittamisesta. Ulkoasiainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että valitusoikeutta ei esityksen mukaan olisi lainkaan silloin, kun rajatarkastusviranomainen tai poliisi kumoaa tai mitätöi kausityötä koskevan viisumin. Muutosta saisi hakea valittamalla vain Suomen edustuston tai Maahanmuuttoviraston tekemään kielteiseen päätökseen. Ulkomaalaislain 190 a §:n mukainen oikaisuvaatimusmenettely, joka tavallisissa viisumipäätöksissä on pääsääntönä, ei tulisi sovellettavaksi kausityöviisumeita koskevissa viisumin epäämistä, mitätöimistä ja kumoamista koskevissa päätöksissä. Ulkoasiainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu 23 § jättää avoimeksi monia valitusprosessiin liittyviä käytännön kysymyksiä, kuten työnantajan valitusoikeuden laajuuden. Ulkoasiainministeriö pitää tärkeänä, että esitystä täsmennettäisiin vielä valitusoikeutta koskevalta osalta, jotta varmistettaisiin oikeudenmukainen, tehokas ja toimiva muutoksenhakumenettely.

Ulkoasiainministeriö pitää kausityötä koskevaa lakiesitystä kannatettavana ja kausityöntekijöiden oikeusturvaa parantavana, joskin esitetty lupamenetely kokonaisuudessaan aiheuttaa lisää työtehtäviä Suomen edustustoissa. Esityksessä esitetty muutokset ulkomaalaisrekisterilakiin ovat myös kannatettavia. Ulkomaalaisrekisteriin esitetty uusi työnantajaosarekisteri on tarpeellinen kausityölain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Ulkoasiainministeriö toivoo, että myös luonnonmarjanpoiminta saatettaisiin tulevaisuudessa soveltuvilta osin ehdotetun kausityölain soveltamisalaan kuuluvaksi.

ICT-laki

ICT-lakia koskevalta osalta Suomen edustustojen tai ulkoisen palveluntarjoajan tehtäväksi tulisi ottaa lupahakemukset vastaan ulkomaalaislain 60 §:n 3 momentin mukaisesti. Päätökset hakemuksiin tekisi ehdotuksen mukaisesti Maahanmuuttovirasto. Esityksellä ei näin ollen ole merkittävää vaikutusta Suomen edustustojen työmäärään.

Liitteet

-